

การศึกษาการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมที่มีกระบวนการในการพัฒนาผู้เรียน:
กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

The Studies of Arts and Cultural Performance as a Role of Learners' Development:
A Case Study Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Elementary)

ภริภา ภิรนานนท์*

Pirada Pirananont

นิสิตระดับปริญญาเอกหลักสูตรศิลปวัฒนธรรมวิจัย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ 10110
Doctoral student, Doctor of Arts Program in Arts and Culture Research,
Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Bangkok, 10110
Corresponding author e-mail: piradal@hotmail.com

พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ

Prit Supasetsiri

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ: 10110
Faculty of Fine Arts Srinakharinwirot University, Bangkok, 10110

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

Chakpong Phaetlakfa

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ: 10110
Faculty of Fine Arts Srinakharinwirot University, Bangkok, 10110

ระวีวรรณ วรณวิไชย

Rawiwan Wanwichai

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ: 10110
Faculty of Fine Arts Srinakharinwirot University, Bangkok, 10110

(Received: January 17, 2020; Revised: April 28, 2020; Accepted, May 4, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับผลการเรียนรู้อันเกิดจากกิจกรรมการแสดง การศึกษาใช้การวิเคราะห์เอกสารสุจริตและวิทัศน์การแสดงของโรงเรียนย้อนหลัง 11 ปี รวมทั้งใช้วิธีสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงที่ชมการแสดงปี 2562 ผลการศึกษาพบว่า 1) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มีรูปแบบการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนโดยกำหนดกิจกรรมการแสดงให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์)ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดและออกแบบการแสดงร่วมกับครูผู้สอน จากนั้นจึงนำผลงานที่ผู้เรียนออกแบบไปจัดทำเป็นการแสดงประกอบด้วยโขนและละคร โดยใช้รูปแบบในการจัดการซึ่งประกอบด้วย หลักการ แนวทางและลักษณะในการจัด วัตถุประสงค์ การดำเนินการ และการประเมินผลการดำเนินการ 2) ผลการศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและผู้เรียนเกินร้อยละ 80 เห็นว่าการแสดงช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าแสดงออกและการปรับตัว และในส่วนของผู้เรียนที่ร่วมแสดงโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 90 มีความพึงพอใจในการแสดงของตนในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม กระบวนการพัฒนาผู้เรียน

Abstract

The objectives of the research are to 1) study the patterns which are the vital keys to organize Cultural Performance of Srinakharinwirot University Demonstration School (Elementary) and to 2) study stakeholders' attitudes towards the learning outcomes after the performance of Srinakharinwirot University Demonstration School (Elementary). The study is based on analyzations from playbills and recorded videos of the school's performances from the past 11 years together with the result of the questionnaires taken by the stakeholders that had watched the performance of the year 2019. The findings revealed that 1) Srinakharinwirot University Demonstration School (Elementary) has patterns in organizing the Cultural Performance which emphasize on everyone's equal participation in the school. According to the determination of the Ministry of Education, the Cultural Performance is added to Thai Dance subject as one of the basic subjects for students to study at school. The purpose of which is to enhance students' creativity in organizing and designing their own performances with teachers. After that, all the performances designed by students and teachers will be performed in the school's annual performance. Moreover, the school also applied these following factors; the principle, the pattern modeling, the objective, the operation and the evaluation. 2) The attitudes towards the outcomes of Khon and Thai Dance performances of stakeholders including the administrator, teachers, students and their parents all agree more than 80 percent that the school performance can create and improve students' abilities which are 1) their creativity 2) their self-confidence and 3) their adaptation. And in terms of students performing in the show, more than 90 percent of them are highly satisfied with their performances

Keywords: Art and Cultural Management, Learning Process

ความเป็นมา

ศิลปวัฒนธรรมเป็นมรดกของชาติที่สืบทอดต่อเนื่องกันมายาวนาน และควรแก่การธำรงรักษาเพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ การธำรงรักษาและสืบทอดมีหลายทาง ทางหนึ่งที่สำคัญคือการถ่ายทอดสู่เยาวชนโดยการบรรจุเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนไว้ในโรงเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 ศิลปวัฒนธรรมส่วนหนึ่งถูกกำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะทางภาษาดนตรี ขับร้อง นาฏศิลป์ และศิลปะโดยนาฏศิลป์ถูกกำหนดให้เป็นเนื้อหาอยู่ในกลุ่มสาระนี้ "นาฏศิลป์" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 มีความหมายว่า ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ นาฏศิลป์มีลักษณะเฉพาะตัว

ที่แสดงถึงความเป็นไทย “นาฏศิลป์ไทยคือ ศิลปะการแสดงที่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณและความรู้สึก โดยผ่านรูปแบบของวรรณกรรม บทละคร ผู้แสดงและองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้เกิดสุนทรียะจึงกล่าวได้ว่านาฏศิลป์ไทยเป็นสาขาวิชาที่รวมเอาองค์ความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ บูรณาการเข้าด้วยกัน ทั้งวัฒนธรรมการแต่งกาย ภาษา และสัญลักษณ์การสื่อสารของ มนุษย์” ประวิทย์ ฤทธิบูลย์ (2558: 112) ซึ่งการสืบทอดและทำนุบำรุงทางด้านศิลปวัฒนธรรมนั้นเป็นภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษาที่จะเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน หล่อหลอมผู้เรียนให้เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ทั้งในเชิงความรู้และการปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจึงต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ ส่วนที่เป็นศาสตร์มุ่งศึกษาความเป็นมาของประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของชาติ ส่วนที่เป็นศิลป์มุ่งการถ่ายทอดและแสดงออกถึงความรู้สึก อารมณ์ และความงดงาม ด้วยลีลาท่าทางอันเกิดจากการสะสมและหลอมรวมความดีงามที่บรรพบุรุษได้รักษาและสืบทอดมาแต่โบราณ กล่าวโดยสรุปการพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติ และการพัฒนาผู้เรียนให้เห็นคุณค่าและกล้าแสดงออก โดยกิจกรรมหลักที่จะสะท้อนศักยภาพในการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่แท้จริงของผู้เรียนก็คือการจัดการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกในรูปแบบของ “การแสดง (Performance)”

กระบวนการจัดการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแล้วยังจัดเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของการพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบและการประเมินผลการเรียนรู้ในสาระนี้ใช้วิธีการประเมินด้วยการปฏิบัติจริงในรูปของการแสดงบนเวทีที่มีผู้ปกครองเป็นผู้ชม การแสดง การจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ได้ดำเนินการต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ระดับชั้นประถมศึกษา

การจัดการแสดงเป็น 2 แบบในแต่ละปี คือ 1) การแสดงโขน ศิลปะการแสดงชั้นสูงของไทยที่มีความสง่างามและอ่อนช้อย เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนที่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม 2) การแสดงละคร ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบท่าประกอบการแสดงด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะมีโอกาสแสดงความสามารถ มีความกล้าแสดงออก และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

การแสดงในแต่ละปีผู้แสดงเป็นนักเรียนอายุ 5-12 ปี จำนวนประมาณเกือบ 2,000 คน โดยจัดการแสดงผลงานบนเวทีภายใต้สถานการณ์จริงนั้นทางโรงเรียนจำเป็นต้องมีเทคนิคและวิธีการจัดการแสดงจนได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในรูปการออกแบบการแสดง และความสนุกสนานของผู้เรียน ซึ่งดำเนินการจัดการแสดงโดยคณาจารย์

ในโรงเรียนทั้งสิ้น จึงน่าสนใจที่จะศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เพื่อการเผยแพร่และประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเด็นผลการเรียนรู้อันเกิดจากกิจกรรมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนต่างๆ ในการนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ในการนำผลของกิจกรรมไปพัฒนากิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมหรือเป็นการผนวกกิจกรรมนี้กับการเรียนการสอนรายวิชาอื่นของโรงเรียนสาธิตฯในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method) ศึกษาแบบการจัดการ

แสดงทางศิลปวัฒนธรรมที่มีกระบวนการในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรในรายวิชานาฏศิลป์และโขนโดย

1. ยึดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมประจำปีของโรงเรียนสาธิตฯเป็นกรอบในการวิเคราะห์

2. ผลการศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 2.1 ผลที่เกิดกับผู้เรียนมุ่งเน้นคุณลักษณะ 3 ด้านของผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมความกล้าแสดงออก และช่วยในการปรับตัวของผู้เรียน

- 2.2 ผลความพึงพอใจในการแสดงของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6

- 2.3 ทัศนคติของผู้ชมการแสดงเกี่ยวกับการจัดการแสดง

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษารูปแบบการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมดำเนินการโดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร และสูจิบัตรการแสดงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2552-2562 พร้อมทั้งวิดีโอที่บันทึกการแสดงประจำปีและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตฯประกอบด้วยผู้บริหารและครู กรรมการจัดการแสดง กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู กรรมการสมาคมศิษย์เก่า และผู้ปกครองจำนวน 25 คน และการศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ซึ่งงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน รวมถึงผู้ชมการแสดงซึ่งมีทั้งศิษย์เก่า และผู้ปกครอง ใช้วิธีการสอบถามด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การสนทนาพูดคุยและข้อมูลทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์และประมวลเรียบเรียงเชิงเนื้อหา การแจกแจงความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัย

1. **สรุปลักษณะและแนวทางการจัดการแสดง** จากการวิเคราะห์การจัดการแสดงประจำปี ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2552-2562 สามารถสรุปลักษณะของการแสดง รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติหรือดำเนินการจัดการแสดงได้ดังนี้

ตาราง 1 สรุปลักษณะสำคัญของการแสดงและแนวทางการดำเนินการ

ลักษณะสำคัญของการแสดง	แนวทางการดำเนินการ
1. การจัดการแสดงมีความหลากหลาย โดยจำแนกตามระดับชั้นของผู้เรียน	1. จำเป็นต้องมีการวางแผนแบ่งงานให้ชัดเจน
2. แก่นของเรื่อง (Theme) ที่ใช้แสดงจะยึดตามสถานการณ์หรือกระแสสังคม เป็นส่วนใหญ่โดยกำหนดคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการเน้นในการแสดง	2. มีการร่วมคิดเกี่ยวกับการกำหนดแก่นของเรื่อง (Theme) ตามกระแสสังคม(ถ้ามี) และกำหนดชุดการแสดงให้สอดคล้องกับ Theme
3. นำการแสดงในทุกระดับชั้นมาร้อยเรียงเป็นเรื่องราวในรูปแบบที่มีตัวละครดำเนินเรื่อง	3. ยึดตามกรอบประเพณีวัฒนธรรมเป็นสำคัญและส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ประกอบการแสดง
4. การแสดงทั้งโขนและละครมีศิลปะการเต้น การร้อง การรำ และการเจรจา อย่างครบถ้วน	4. จัดเตรียมอุปกรณ์ ออกแบบการแสดง และมีการฝึกซ้อมอย่างเพียงพอและการซ้อมใหญ่เสมือนจริง
5. การแสดงโขนมีรูปแบบหลักคือการจัดกองทัพและการสู้รบกันระหว่างฝ่ายยักษ์และลิง	5. ออกแบบการแสดงโดยมุ่งเน้นการจัดตำแหน่งของผู้แสดงให้อยู่ในตำแหน่งที่ปรากฏชัด
6. เน้นความเป็นระเบียบสวยงามและพร้อมเพรียงของการแสดงแต่ละระดับชั้น	6. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู
7. การแสดงแต่ละชุดมีการหมุนเวียนตำแหน่ง เพื่อให้โอกาสผู้แสดงแต่ละคนปรากฏตัวให้ผู้ปกครองเห็นอย่างเด่นชัด	7. มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ทั้งทางตรงทางอ้อม

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะสำคัญของการแสดง	แนวทางการดำเนินการ
8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบหรือคิด ทำประกอบการแสดงตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับชั้นและประเภทของการแสดง	
9. ผู้แสดงส่วนใหญ่ได้รับกำลังใจและการสนับสนุน จากผู้ปกครองของตน	
2. รูปแบบการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) รูปแบบการจัดการ แสดงฯ ประกอบด้วย หลักการ แนวทางและ	ลักษณะการแสดง วัตถุประสงค์ การดำเนินการ และการประเมินผลการดำเนินการโดยมี รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 รูปแบบการจัดการแสดงฯ และรายละเอียดในการดำเนินการ

รูปแบบการจัดการแสดงฯ	รายละเอียด
1. หลักการ	จัดการแสดงเพื่อตอบสนองอัตลักษณ์ ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร “กล้าคิด กล้าสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกอย่างมีวัฒนธรรม ” และเป็น ส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์)
2. แนวทางและลักษณะในการจัด	1. เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนและการ ประสานความร่วมมือกับบุคลากรหรือองค์กรภายนอก 2. จัดการฝึกซ้อมการแสดงในช่วงเรียนนาฏศิลป์และโขน 3. กิจกรรมการแสดงนี้ต้องส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการ คิดและออกแบบการแสดงร่วมกับครูผู้สอน 4. นำผลงานที่นักเรียนออกแบบไปจัดทำเป็นการแสดง ประกอบละครที่ผู้เป็นเรื่องราวซึ่งเรื่องราวที่ผู้กั้นนี้เน้น ตามบริบทหรือกระแสทางสังคม

ตาราง 2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการแสดงฯ	รายละเอียด
3. วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อใช้เป็นรูปแบบหรือแนวทางในการจัดการแสดงประจำปีของโรงเรียนสาธิตฯ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าแสดงออก และการปรับตัว 2. เพื่อประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการแสดงเพื่อพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
4. การดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวางแผนดำเนินงาน (Planning) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทาง 1.2 กำหนดขอบข่ายงาน 1.3 จัดเตรียมงบประมาณและแหล่งของงบประมาณ 1.4 ประชุมฝ่ายต่างๆ เพื่อดำเนินการและการติดตามผล 2. การกำหนดหน้าที่ (Resource Assign) <ol style="list-style-type: none"> 2.1 กำหนดภาระงานของแต่ละฝ่ายงาน 2.2 แต่งตั้งประธานและกรรมการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย 2.3 แต่ละฝ่ายเตรียมการและดำเนินการตามภาระงาน 2.4 กำหนดวัสดุอุปกรณ์และประมาณการงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินการ 3. การบริหารงบประมาณ (Budgeting Management) <ol style="list-style-type: none"> 3.1 กำหนดวงเงิน 3.2 ประมวลงบประมาณจากฝ่ายต่าง ๆ 3.3 พิจารณาเพิ่มลดงบประมาณตามความเหมาะสมของภาระงาน 3.4 กำหนดแหล่งงบประมาณทั้งภายในและภายนอกที่ให้การสนับสนุน 4. การดำเนินกิจกรรม (Operation) <ol style="list-style-type: none"> 4.1 จัดประชุมผู้สอนรายวิชา ภาวนาศิลป์และโขน 4.2 กำหนด theme ของการแสดง 4.3 ออกแบบการแสดง 4.4 ฝึกซ้อมการแสดงในชั่วโมง ภาวนาศิลป์และโขน

ตาราง 2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการแสดงฯ	รายละเอียด
	4.5 จัดเตรียมเสื้อผ้าและอุปกรณ์การแสดง
	4.6 จัดทำสูจิบัตรการแสดง
	4.7 ซ้อมใหญ่การแสดงพร้อมประมวลปัญหา
	4.8 จัดการแสดงพร้อมบันทึกวีดิทัศน์
	5. การสรุปและรายงานผล (Reporting)
	5.1 ให้นักเรียนประเมินการแสดงของตนเองจากการชมวีดิทัศน์พร้อมทั้งสรุปสิ่งที่พึงพอใจและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข
	5.2 ประเมินผลการจัดการแสดงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ที่ชมการแสดง
	5.3 สรุปประเมินผลการจัดการแสดงประจำปี โดยคณะกรรมการฝ่ายประเมินผลพร้อมจัดทำรายงาน
5.การประเมินผลการดำเนินการ	ให้มีการประเมินผลเพื่อสรุปประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานโดยใช้ข้อมูลจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู กรรมการจัดการแสดง ผู้เรียนผู้ปกครองรวมถึงศิษย์เก่า

รูปแบบการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมที่นำเสนอข้างต้นผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญในรูปของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ปรากฏว่าทุกกิจกรรมมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่าเป็นรูปแบบการจัดการแสดงที่เหมาะสม

3. ผลการศึกษาทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.1 ทัศนะเกี่ยวกับผลที่เกิดกับผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มากกว่าร้อยละ 80 มีความเห็นว่าการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม

ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าแสดงออก และการปรับตัวของผู้เรียน

3.2 ทัศนะของผู้เรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจในการแสดง

1) จำนวนผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมทั้งชายและหญิงมีความพึงพอใจสูงสุดเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย (ร้อยละ 94.3) รองลงไปได้แก่ด้านความสวยงาม และท่าประกอบการแสดง (ร้อยละ 89.1 และ 86.4) ส่วนความพึงพอใจด้านเพลงประกอบ และความพร้อมเพรียง ร้อยละ 69.3 และ 68.9 ตามลำดับ

2) ผู้หญิงมีความพึงพอใจในการแสดงของตนมีจำนวนมากกว่าผู้เรียนชายเฉลี่ยรวมร้อยละ 91.2 และ 72.3 ตามลำดับ

3) ผู้ชายมีความพึงพอใจในเครื่องแต่งกายมากกว่าผู้หญิง เฉลี่ยรวมร้อยละ 98.8 และ 89.6 ตามลำดับ

3.3 ทักษะเกี่ยวกับการแสดงประมวลจากแบบสอบถามข้อมูลออนไลน์และการสนทนาบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ชมการแสดงให้ทักษะเกี่ยวกับการแสดงเกินร้อยละ 95 ในเชิงบวกและมีการข้อเสนอแนะบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริการต่างๆ ในการจัดการแสดง

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการแสดงที่ได้สรุปจากการแสดงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าประสบความสำเร็จเป็นเวลากว่าถึงสี่ทศวรรษ ทั้งนี้เพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 รูปแบบการจัดการแสดงช่วยให้การดำเนินการจัดเป็นระบบที่ชัดเจนกล่าวคือเป็นการจัดการแสดงที่มีหลักการและเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามอัตลักษณ์ของโรงเรียนโดยจัดกิจกรรมการแสดงให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนในวิชานาฏศิลป์และโขนจึงสามารถกำหนดกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินงานให้บรรลุทั้งหลักการและเป้าหมายได้ ดังที่ไตรรัตน์ พิพัฒน์โกศล (2562, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “หลักการก็คือการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุดโดยมุ่งหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่

เหมาะสมเพื่อให้เด็กที่จบการศึกษาจากโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคมและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต” โดยรูปแบบการจัดการแสดงนี้ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการหลอมรวมความดีงามเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและกล้าแสดงออก การปลูกฝังให้เด็กมีความรักและซาบซึ้งในวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยจรรโลงไว้ซึ่งมรดกของแผ่นดิน โดยจุลชาติ อรัณยนาทได้กล่าวถึงแนวทางในการสืบทอดวัฒนธรรมในเยาวชนว่า “การใช้กิจกรรมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นโขนหรือรำก็ช่วยรักษาศิลปะวัฒนธรรมของชาติทั้งนั้น คนที่เรียนแต่หนังสือไม่เคยผ่านศิลปะมาเลยมันก็แข็งมันก็แล้ง ความอ่อนโยนในจิตใจของคนมันต้องทำตามตำราไม่ได้ มันต้องถูกกล่อมเกลา เราต้องดูแลเด็กๆ ของชาติให้มีวัฒนธรรมอยู่ในใจ ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและคุณธรรม ทุกวันนี้เด็กเรียนนาฏศิลป์ตามตำราเป็นส่วนใหญ่ซึ่งวัฒนธรรมทำแบบนั้นไม่ได้ มันต้องปฏิบัติ ความสุขทางวัฒนธรรมไม่ได้มาจากการอ่านแต่ได้จากการฝึกฝน การปฏิบัติ การได้แสดงออก การที่เด็กมีจิตใจที่อ่อนโยนซึมซับวัฒนธรรมไว้ในใจจะก่อให้เกิดความรักชาติแบบไม่รู้ตัวเพราะมันฝังอยู่ในใจ พอวันข้างหน้าเด็กๆ พวกนี้ไปเป็นเจ้านาย ไปเป็นผู้ใหญ่เขาก็จะเป็นเจ้านายที่เข้าใจลูกน้อง เป็นผู้ใหญ่ที่เข้าใจเด็กเพราะเขาถูกปลูกฝังมาตลอด” (จุลชาติ อรัณยนาท, 2562 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับลัดดา ตั้งสุภาชัย (2562, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “จิตสำนึกและค่านิยม เราต้องฉีดตั้งแต่เด็กๆ เหมือนตอนเด็ก

ออกมา เราอยากให้เขาแข็งแรง ไม่อยากให้เป็นโปลิโอ ทำให้ทางกายภาพเรารู้จักฉีควัคซีนให้เขาได้ให้เขาก็เข็ม แต่เราลืมน้ำเด็กไม่ได้มีเพียงแค่ว่างกายแต่ยังมีจิตใจด้วย เราก็ต้องฉีควัคซีนที่จิตใจด้วย เด็กบางคนแข็งกระด้างเพราะไม่เคยผ่านกระบวนการดีๆ ของสังคมเรื่องเหล่านี้นั้นต้องเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำ พอต้นน้ำแล้วไปกลางน้ำ ต้นน้ำมันตึกกลางน้ำก็ตี กลางน้ำมันตีปลายน้ำก็ตี แต่ถ้าต้นน้ำเป็นน้ำเสียเสียแล้วปลายน้ำมันก็เสีย”

1.2 แนวทางและลักษณะในการจัดการแสดงมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในโรงเรียนอันประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และบุคลากรภายนอกอันประกอบด้วย ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และภาคเอกชน จึงเป็นการจัดกิจกรรมที่มีภาวะระดมความคิดและการสนับสนุนซึ่งการดำเนินการหรือกิจกรรมที่เน้นการทำงานแบบให้ความร่วมมือซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี ดังที่ ปญญญา บุษกุล (2562, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมของโรงเรียนเป็นระบบระเบียบมีแบบแผนที่ชัดเจน เด็กทุกคนจะได้มีโอกาสแสดงเหมือนกัน และที่นำมาห้ศรัทธาก็คือในระหว่างการฝึกซ้อมไม่ได้มีการเบียดบังเวลาเรียน ก็ยังน่าแปลกใจที่โรงเรียนแห่งนี้มีศักยภาพในการฝึกเด็กจำนวนพันๆ คนให้ทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างไร ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจมากที่สุด” จึงกล่าวได้ว่าความร่วมมือเป็นพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของบุคคล กลุ่มบุคคล และอาจมีความหมายครอบคลุมไปถึงความร่วมมือขององค์กรซึ่งประกอบด้วยการออกแบบและการ

จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย เพื่อนำมาทำแผนปฏิบัติการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการประเมินศักยภาพผลการปฏิบัติงานเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงงาน สมาชิกทุกคนต้องมีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบที่จะแสวงหาวิธีการเพื่อปรับปรุง การปฏิบัติงานของตน และแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ในการทำงาน (พิสิฐ เทพไกรวัล, 2554) นอกจากนี้การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงในการแสดงภายใต้สถานการณ์จริง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงทำให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่น พยายามและรับผิดชอบต่อในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับหลักการที่ว่า การเรียนรู้จากสภาพจริง (ประสบการณ์ตรง) เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยจัดให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสถานการณ์จริง ปัญหาจริงและในบริบทจริง ในสภาพที่เป็นจริงตามที่เห็นในชีวิตประจำวันหรือเรียนรู้จากการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดและพฤติกรรมในตัวผู้เรียน (กันตภา สุธิธอาจ, 2561)

ภาพประกอบ 1 ระบำเทวนคร ที่มา: การแสดงปี 2559 ชั้น ป.6ญ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพประกอบ 2 ระบำกนิรีหิมพานต์ ที่มา : การแสดงปี 2561 ชั้น ป.6ญ เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2562

1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการแสดงนี้ เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงทุกคนและมีโอกาสร่วมคิด ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้รูปแบบการแสดงมีคุณค่าอย่างน้อย 4 ประการ

1.3.1 คุณค่าเชิงจิตวิทยา ช่วยสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง สร้างความเชื่อมั่นในตนเองรวมทั้งเกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีโอกาสเท่าเทียมกับเพื่อน

1.3.2 คุณค่าเชิงสังคม ช่วยสร้างความผูกพันระหว่าง (1) โรงเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งอยู่ในฐานะร่วมเป็นกรรมการในการจัดงาน หรือในฐานะของผู้ชมการแสดง ทำให้เห็น

ความสามารถหรือศักยภาพในการแสดงจนเกิดความภูมิใจในตัวบุตรหลาน (2) ผู้ปกครองกับผู้ปกครอง ซึ่งช่วยเหลือเกื้อกูลและแบ่งปันกันโดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนบุตรหลานเช่นเดียวกัน (3) ช่วยให้มีเข้าใจในความแตกต่างของเพื่อนมนุษย์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ต้องกระทำร่วมกันนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้

1.3.3 คุณค่าเชิงศิลปวัฒนธรรม ช่วยปลูกฝังและซึมซับวัฒนธรรมโดยเฉพะอย่างยิ่ง การแสดงโดยการปฏิบัติ จึงเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของชาติ

ภาพประกอบ 3 พระรามยาตราทัพ ที่มา: การแสดงประจำปีการศึกษา 2562 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2563

ภาพประกอบ 4 โขนรามาวตาร ที่มา: การแสดงประจำปีการศึกษา 2562 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2563

1.3.4 การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture) ในการทำงานของโรงเรียนในรูปแบบของความพร้อมเพรียงในการทำงานร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน ทำให้เกิดการปรึกษาหารือทั้งระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มสาระ ระดับครูผู้สอนและบุคลากรฝ่ายสนับสนุนของโรงเรียน เกิดบรรยากาศในการทำงานแบบช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความรักสามัคคีในภาพรวม

1.4 การดำเนินการประกอบด้วย 1) การวางแผนดำเนินงาน (Planning) 2) การกำหนดหน้าที่ (Resource Assign) 3) การบริหารงบประมาณ (Budgeting Management) 4) การดำเนินกิจกรรม (Operation) 5) การสรุปและรายงานผล (Reporting) ทำให้ทราบถึงการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบโดยกำหนด

Concept และ Theme ของรูปแบบการแสดงแต่ละปีซึ่งเป็นกระบวนการในการกำหนดทิศทางเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต โดยเลือกวิธีที่ดีที่สุดมีประสิทธิภาพมากที่สุด ให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด ดังที่ ลัดดา ตั้งศุภราชย์ (2562, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “รูปแบบการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตฯ ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการดำเนินงาน” สอดคล้องกับ ทศพร ศรีเยี่ยม (2562, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ทางโรงเรียนได้มีการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างเป็นระบบ ทุกอย่างดำเนินการโดยผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียน มีการกำหนดหน้าที่ให้บุคลากรทุกคนรับผิดชอบส่วนทางฝ่ายสมาคมผู้ปกครองและครูมีบทบาท

ในการสนับสนุนเพื่อให้กิจกรรมนี้เสร็จสมบูรณ์ อาจารย์ที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายมีความกระตือรือร้นและทุ่มเทกันอย่างจริงจังทั้งการฝึกซ้อม เสื้อผ้า หน้าผม ฉาก แสงสีเสียง การดำเนินการทุกขั้นตอนชัดเจนและเป็นระบบ ผู้ปกครองมีหน้าที่สนับสนุนและดูแลบุตรหลานของตนตามที่โรงเรียนประสานงานมาเท่านั้น”

ในการดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น ไตรรัตน์ พิพัฒน์โภคผล ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการแสดงประจำปีของโรงเรียนสาธิตหลายสมัยเล่าว่า “หลักอย่างแรกก็คือความยุติธรรมใช้ไหม ถ้าคุณให้ทุกคนทำทุกคนก็ต้องทำมันเป็นหน้าที่ไม่ได้ยกเว้นใครทุกคนเลยตั้งแต่ผอ. ลงไปถึง รปภ. ทุกคนทำหมดทุกคนมีเป้าหมายเดียวกัน งานบางส่วนก็หนักหน่อยเช่นฝ่ายฝึกซ้อม เตรียมเสื้อผ้า หรืองานบางส่วนก็เสร็จในเวลาไม่กี่วันแต่ไม่ว่าจะมากจะน้อยทุกคนก็ทำ ถ้าใครจะมายกเว้นคุณก็ละอายใจเอง คือทำยังไงก็ได้ให้เกิดความยุติธรรม มันป็นงานเล็กๆ เป็นงานเล็กๆที่มี scale ละเอียด แต่มันก็สามารถทำร่วมกันได้แล้วมันมีจุดจบภายในวันเดียวมันเป็นไปตามงาน ด้วยเหตุด้วยผลของมันขอให้ว่าเรายุติธรรมเราแบ่งงานให้ถูกต้อง” (ไตรรัตน์ พิพัฒน์โภคผล, 2562 : สัมภาษณ์)

1.5 การประเมินผลการดำเนินการเป็นกระบวนการดำเนินงานขั้นสุดท้ายที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะให้เห็นถึงผลการดำเนินงานในภาพรวม เพื่อนำมาตรวจสอบและวิเคราะห์ผล ดังที่ สุขุมาล เกษมสุข (2562: สัมภาษณ์) กล่าวว่า “การทำงานทุกครั้งก็ต้องมีการประเมินผลเพื่อสรุปประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานโดยใช้ข้อมูลจากทุกภาคส่วน

ให้รู้ว่ามีข้อผิดพลาดจุดไหนอย่างไรแล้วเราจะได้นำจุดนั้นมาพัฒนาและปรับปรุงงานในครั้งต่อไป” พิจารณาได้ว่า การสรุปและรายงานผลจะต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อนำผลการสรุปดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานในครั้งต่อไปได้

2. ทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 ทักษะเกี่ยวกับผลที่เกิดกับผู้เรียน

จากผลวิจัยที่สรุปได้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มากกว่าร้อยละ 80 มีทัศนะว่าการแสดงสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ระดับมากในด้านกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และการปรับตัว สามารถอธิบายได้ว่าเกิดจากลักษณะของการแสดงตามรูปแบบที่ได้ กล่าวคือ

1) การแสดงกิจกรรมมีจุดเริ่มต้นในการฝึกให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดทำการออกแบบเครื่องแต่งกายรวมถึงการเขียนเค้าโครงเรื่องเพื่อนำเสนอและคัดเลือก กระบวนการดังกล่าวช่วยส่งเสริม “ความคิดสร้างสรรค์” ให้กับผู้เรียนโดยตรง

2) ในการฝึกซ้อมผู้เรียนต้องนำเสนอสิ่งที่คิดกับเพื่อนและครูผู้ฝึกซ้อมพร้อมทั้งอธิบายเหตุ ผลและเสนอ ท้าทางการแสดงที่ คัด นอกจากนั้นผู้เรียนต้องมีการฝึกพร้อมรับข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงท่าทางการแสดงที่ตนรับผิดชอบกับเพื่อนที่แสดงและครูผู้สอนสุดท้ายจะต้องมีการแสดงบนเวทีที่มีผู้ชมจริง กิจกรรมดังกล่าวช่วยมีส่วนทำให้ผู้เรียนมีความ “กล้าแสดงออก”

ภาพประกอบ 5 ภาพขั้นตอนการออกแบบเครื่องแต่งกาย ป.6 หญิง
ที่มา : การแสดงประจำปีการศึกษา 2562

3) กิจกรรมการแสดงทำให้ผู้เรียนต้องทำงานร่วมกับเพื่อนภายใต้คำแนะนำของครูผู้สอน ต้องรับผิดชอบหน้าที่ในบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะดังกล่าวย่อมทำให้ผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนตนเองทั้งในด้านกิจวัตรประจำวัน ความคิดและเกิดการยอมรับสิ่งแปลกใหม่ กระบวนการเหล่านี้ย่อมทำให้ผู้เรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมทำให้เกิด “การปรับตัว” ให้เข้ากับกิจกรรมและการเสริมแรงจากครูผู้สอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายคือการแสดงให้ดีที่สุด

2.2 ทักษะของผู้เรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจในการแสดง ผลวิจัยสรุปได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการแสดงของตน

ระดับมาก และจำนวนนักเรียนหญิงมีความพึงพอใจในการแสดงของตนมากกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้เพราะ

1) ผู้เรียนระดับประถมศึกษาอายุอยู่ในวัยที่ชอบการเล่น มีธรรมชาติชอบแสดงออก เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อน ดังนั้นในการรวมกลุ่มเพื่อร่วมคิดจึงทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความสุขในสิ่งที่ทำเมื่อได้รับการยอมรับจึงเกิดความภาคภูมิใจ และนอกจากนั้นยังมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการแสดงภายใต้บรรยากาศของการฝึกซ้อมร่วมกันทั้งโรงเรียนโดยย่อมมีส่วนสร้างเสริมความพึงพอใจของผู้เรียน

2) การจัดการแสดงมีการจัดการแสดงหลัก 2 แบบ คือ โขนและละคร ผู้เรียนชาย

รับชมการแสดงโชว์เป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการแสดงที่ยืดกรอประเพณีที่ค่อนข้างตายตัวต่างจากผู้เรียนหญิงซึ่งส่วนใหญ่รับชมการแสดงละครซึ่งมีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ได้คิดได้ออกแบบมากกว่าการแสดงโชว์ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้เรียนหญิงมีความพึงพอใจการแสดงของตนมากกว่าผู้เรียนชาย

3) ผู้ชายมีระดับความพึงพอใจเครื่องแต่งกายสูงกว่าผู้หญิงอาจเป็นเพราะในช่วง

ชั้นที่ 1 มีการออกแบบเครื่องแต่งกายสร้างสรรค์เป็นรถ Transformer ซึ่งเหมาะกับเพศและวัยของผู้แสดง ส่วนในช่วงชั้นที่ 2 เครื่องแต่งกายเป็นชุดโชว์ที่เป็นแบบแผนโบราณ เป็นสิ่งที่ผู้ชายทุกคนรอคอยด้วยความภาคภูมิใจ จึงส่งผลให้ผู้ชายมีความพึงพอใจเครื่องแต่งกายของตนมากกว่าผู้หญิง

ภาพประกอบ 6 ภาพชุดการแสดง Transformer

ที่มา : การแสดงประจำปีการศึกษา 2562 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2563

2.3 ทักษะจากการแสดงโดยบุคคลอื่นๆ อันประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูประจำชั้น ศิษย์เก่า และนิสิตที่ชมการแสดงซึ่งส่วนใหญ่มีความชื่นชอบการแสดงอาจเนื่องมาจากการแสดงที่เป็นบุตรหลาน เป็นลูกศิษย์ในชั้นเรียน อาจคาดไม่ถึงกับความสามารถของผู้เรียน และกลุ่มบุคคลดังกล่าวบางส่วนมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน ในฐานะกรรมการจัดงานหรือผู้ปกครองอาสา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการแสดงที่มีรูปแบบชัดเจนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะทั้งในด้าน ความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าแสดงออกและการปรับตัว ดังนั้นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องจัดการแสดงอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งจัดการแสดงให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้สาระศิลปะ(นาฏศิลป์) พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมแสดงเพื่อให้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนเองโดยสร้างบรรยากาศในการฝึกซ้อมและการแสดงให้สนุกสนาน สร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมความมั่นใจในตนเองแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนฝึกและเรียนรู้ร่วมกัน

2. โรงเรียนสาธิตฯสามารถใช้รูปแบบนี้ในการจัดการแสดงได้อย่างต่อเนื่องจนกว่าโรงเรียนจะเปลี่ยนนโยบายและอัตลักษณ์ หากจะใช้รูปแบบในการจัดการแสดงให้บรรลุวัตถุประสงค์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับ 1) การเสริมสร้างความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันโดยเน้นวิธีการมีส่วนร่วม ทั้งร่วมคิดร่วมปฏิบัติเพื่อให้เกิดแรงจูงใจสู่เป้าหมายเดียวกัน 2) ต้องประสานความร่วมมือและได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยฯ รวมถึงบุคคลภายนอกเช่น ศิษย์เก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองนักเรียน 3) สนับสนุนให้ผู้เรียนรวมกลุ่มเพื่อร่วมคิดโครงการแสดง ทำประกอบการแสดงและชุดการแสดงเพื่อใช้สำหรับการนำเสนอและคัดเลือกสำหรับการแสดง 4) ในการฝึกซ้อมเพื่อการแสดงของผู้เรียนแต่ละคนต้องให้ความสำคัญกับความมีระเบียบ ตรงต่อเวลา ภายใต้การแนะนำ ฝึกฝนจากครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องและให้ผู้เรียนได้รับแรงจูงใจ เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนานตนเอง 5) มีการจัดซ้อมใหญ่ในสถานที่จริงเพื่อกำหนดรายละเอียดของการแสดงประกอบด้วยตำแหน่งการแสดง ฉาก แสง สี เสียง และลำดับการแสดง

รวมทั้งสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข 6) ควรมีการติดตามประเมินผลการจัดการแสดงในประเด็นต่างๆ ของการจัดการแสดง รวมทั้งผลที่ได้รับหรือที่เกิดกับผู้เรียนที่แสดงจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง

3. การประยุกต์ใช้รูปแบบในการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมรูปแบบการแสดงที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถประยุกต์ใช้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานในการจัดการแสดงเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของภาคปฏิบัติที่มุ่งเน้นทักษะ (Skill) ด้านนาฏศิลป์โดยอาจจัดในรูปของการแสดงภายในโรงเรียน เพียงแต่ให้มีการวางแผนการดำเนินการจัดการแสดงร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน ให้ผู้ปกครองรับรู้หรือร่วมชมการแสดง จัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลวิชานาฏศิลป์จึงจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนทุกคนร่วมแสดงให้มุ่งเน้นความสามารถในการแสดงออกและความสนุกสนานของผู้เรียนมากกว่าความสวยงาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงลึกเพื่อสืบค้นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมประจำปีของโรงเรียนสาธิตฯ
2. ควรศึกษาเพื่อการสร้างรูปแบบการจัดการแสดงที่เหมาะสมกับโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก
3. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อบุคลากรในการร่วมแสดงในกิจกรรมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กันตาทา สุทธิอาจ. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จุลชาติ อรัณยนาถ (2562). สัมภาษณ์โดย ภริญา ภีรนานนธ์. ที่โรงละครแห่งชาติ.
- ไตรรัตน์ พิพัฒน์โภคผล (2562). สัมภาษณ์โดย ภริญา ภีรนานนธ์. ที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).
- ทศพร ศรีเอี่ยม. (2562). สัมภาษณ์โดย ภริญา ภีรนานนธ์. ที่บ้านเลขที่ 31 สุขุมวิท 62 เขตคลองเตย.
- ปฎิญา บุษกุล. (2562). สัมภาษณ์โดย ภริญา ภีรนานนธ์. ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน.
- ประวิทย์ ฤทธิบูลย์. (2558, มกราคม - มิถุนายน). *นาฏศิลป์ไทย : สื่อทางวัฒนธรรมที่มากกว่าความบันเทิง. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการวิจัย และงานสร้างสรรค์. ปีที่ 2 (ฉบับที่ 1):* หน้าที่ 112.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลัดดา ตั้งสุภาชัย. (2562). สัมภาษณ์โดย ภริญา ภีรนานนธ์. ที่โรงแรม S31 สุขุมวิท 31.
- สุขุมล เกษมสุข. (2562). สัมภาษณ์โดย ภริญา ภีรนานนธ์. ที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).